

Oikeusministeriö

Viite lausuntopyyntö OM7/41/2017
Hänvisning

Asia LAUSUNTO MUISTIOLUONNOKSESTA ”RANGAISTUSLUONTEISIA HALLINNOLLISIA SEURAAMUKSIA
Ärende KOSKEVAN SÄÄNTELYN KEHITTÄMINEN”

Oikeusministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa työryhmän muistiolounnoksesta, joka koskee rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittämistä. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että oikeusministeriön asettamassa työryhmässä on laadittu muistio, jossa on tarkasteltu hallinnollisten seuraamusten käsitteistöä, ominaispiirteitä sekä oikeusturvan toteutumista sanktioiden määräämisessä. Kansallisen jatkokehittämisen kannalta ovat tarpeellisia myös työryhmän kuvaukset EU-sääntelyn tuomista reunaehdoista ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännöstä.

Seuraavassa kysymyksiä tarkastellaan erikseen ympäristölainsäädännön ja asuntolainsäädännön osalta.

Ympäristölainsäädäntö

Ympäristöministeriön ja sisäministeriön yhteinen työryhmä valmisteli strategian ympäristörikosten torjumiseksi. Vuonna 2015 hyväksytyssä strategiassa ja sitä toteuttavassa toimenpideohjelmassa ehdotettiin selvitettäväksi, tulisiko pienet ympäristörikkomukset sanktioita hallinnollisilla sanktioilla sekä selvittää onko oikeudenkäyntimenettelyn ulkopuolella määrättäviä seuraamuksia kuten rangaistusmääräysmenettelyä käytetty alueellisesti yhdenmukaisesti sekä selvittää tarvetta sanktioita oikeushenkilöiden toiminnassa tapahtuneita tekoja hallinnollisilla seuraamusmaksuilla. Tämän johdosta ympäristöministeriön toimeksiannosta Poliisiammattikorkeakoulussa on tehty selvitys ympäristörikosten ilmoituskynnyksestä ja lievien ympäristörikkomusten sanktioinnista (ympäristöministeriön raportteja 1/2018), joka valmistui tämän vuoden alussa. Tästä raportista saa kattavan yleiskuvan ympäristöalan tilanteesta hallinnollisten sanktioiden käytössä. Jäljempänä viitataan edellä mainittuun selvitykseen.

Jätelain laiminlyöntimaksu

Luku 1.1

Jätelain (646/2011) kokonaisuudistuksen yhteydessä sisällytettiin lakiin säännös vähäisemmistä laiminlyönneistä määrättävästä laiminlyöntimaksusta. Eduskunnan ympäristövaliokunta oli jo aiemmin käsitellessään jätelain muutosta (HE 76/2007) mietinnössään (YmVM 2/2008 vp) esittänyt, että tällaista uudentyyppistä sääntelyä tulee selvittää jätelain valvonnan tehostamiseksi. Jätelain uudistamisen yhteydessä päädyttiin siihen, että hallinnollinen sanktio soveltuu sellaisiin laiminlyönneihin, joiden toteen näyttäminen on yksinkertaista, eikä vaadi tutkinnallisia toimia. Maksun käyttöönottoa perusteltiin myös pyrkimyksellä tehostaa toiminnanharjoittajien ilmoituksen tekemistä, rekistereihin hakemista ja eräiden asiakirjojen käyttöä koskevien velvoitteiden täytäntöönpanoa sekä paremmalla mahdollisuudella puuttua tilanteisiin, joissa tuottaja laiminlyö tuottajarekisteriin hakemisen ja näin välttää tuottajavastuuseen sisältyvät velvollisuudet.

Jätelain 131 §:n mukaan laiminlyöntimaksu voidaan määrätä seuraavista laiminlyönneistä:

- hakemuksen tekemättä jättäminen tuottajarekisteriin hyväksymiseksi (101 §)
- tuottajan kirjanpitovelvollisuuden ja kirjanpitoa koskevien tietojen toimittamisen laiminlyönti (54 §)
- hakemuksen tekemättä jättäminen toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin (94 §)
- keräystoimintaa koskevan ilmoituksen tekemättä jättäminen (100 §)
- jätehuoltorekisteriotteen mukana pitämisen laiminlyönti (98 §)
- siirtoasiakirjan laatimatta jättäminen, sen mukana pitämisen laiminlyönti tai vastaanoton vahvistamatta jättäminen (121 §)
- jätteesiirtoasetuksen mukaisen ilmoituksen laiminlyönti
- jätteesiirtoasetuksessa vaadittujen asiakirjojen laatimisen ja niitä koskevien velvollisuuksien laiminlyönti
- jätteesiirtoasetuksen mukaisen vakuuden asettamisen laiminlyönti.

Jätelain 132 §:n mukaan laiminlyöntimaksu 131 §:n 1 momentissa tarkoitettua hakemuksen tekemättä jättämisestä on yksi prosentti maksuvelvollisen edellisen vuoden tilikauden liikevaihdosta, kuitenkin vähintään 500 euroa ja enintään 500 000 euroa. Maksu 131 §:n 2 momentissa tarkoitettua laiminlyönnistä on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa ottaen huomioon laiminlyönnin laatu ja laajuus sekä sillä saavutettu taloudellinen etu.

Jätelain laiminlyöntimaksua ja sen käytöstä saatuja kokemuksia käsitellään aiemmin mainitun raportin luvuissa 3.4.1 ja 3.4.2.

Jätelain 147 §:ään sisältyy varsinaiset rangaistussäännökset. Sen mukaisesti jätelain, sen nojalla annettujen säädösten ja määräysten vastaisista teoista säädetään rangaistukset rikoslain 48 luvun 1-4 §:issä ja jätelain 147 §:n 2 momentissa. Edellä mainittujen säännösten suhdetta jätelain 131 §:ään laiminlyöntimaksun määrittämiseen voidaan pitää varsin selkeänä. Asia on kirjattu myös jätelain hallituksen esitykseen, jonka mukaan maksua ei voi määrätä sille, joka on tuomittu rangaistukseen samaa asiaa koskevasta rikkomuksesta tai jos asia on vireillä esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa.

Luku 1.2

Jätelakia koskevan hallituksen esityksen (HE 199/2010) mukaan rikoslain ympäristörikossäännösten tunnusmerkistön täyttyminen edellyttää pilantumista tai sen vaaraa. Laiminlyöntimaksun piiriin kuuluvat rikkomukset eivät täytä tätä edellytystä.

Luku 2

Edellä mainittu lainsäädäntö mahdollistaa harkinnan sanktioiden määräämisessä.

Sanktio voidaan määrätä myös oikeushenkilölle. Esimerkiksi tuottajan tai tuottajayhteisön laiminlyödessä velvollisuuden tehdä hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Laiminlyöntimaksu voidaan määrätä myös esim. jätteen kuljettajalle tai välittäjälle jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan hakemuksen laiminlyönnistä. Pääsääntöisesti nämä ovat oikeushenkilöitä.

Jätelain 132 §:n 2 momentin mukaan laiminlyöntimaksua voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää määräämättä, jos maksuvelvollinen osoittaa, että laiminlyönti on johtunut maksuvelvollisen erehdyksestä tai poikkeuksellisista oloista eikä maksuvelvollinen ole saavuttanut laiminlyönnin johdosta merkittävää taloudellista etua.

Jätelain tarkoittama laiminlyöntimaksu on luonteeltaan objektiivista vastuuta, koska sitä määrättäessä ei tutkita maksuvelvollisen tuottamusta laiminlyöntiin. Laissa säädetyissä tapauksissa maksuvelvollisuus syntyy. Vastuu kohdentuu samalla tavalla luonnolliseen ja oikeushenkilöön. Myös jätelain 131 §:n perusteluissa todetaan, että "Ehdotetun maksun soveltamisen piiriin tulisi laiminlyöntejä, joiden toteen näyttäminen olisi yksinkertaista eikä vaatisi tutkinnallisia toimia. Tällöin ero rikosoikeudelliseen seuraamusjärjestelmään pysyisi selkeänä."

Laiminlyöntimaksua voidaan kuitenkin kohtuullistaa tai jättää se kokonaan määräämättä, jos maksuvelvollinen osoittaa, että laiminlyönti on johtunut erehdyksestä tai poikkeuksellisista oloista eikä maksuvelvollinen ole saavuttanut laiminlyönnin johdosta merkittävää taloudellista etua. Laissa säädettyjen molempien edellytysten tulee täyttyä. Laiminlyöntimaksun määräämistä edeltää aina maksuvelvollisen kehottaminen laiminlyönnin korjaamiseen. Säännöstä koskevan perustelutekstin mukaan maksun kohtuullistaminen tai määräämättä jättäminen voisi tulla kysymykseen vain harvoissa poikkeustapauksissa, mutta toisaalta tämän mahdollistava säännös on katsottava maksuvelvollisten oikeusturvan kannalta tarpeelliseksi. Näin ollen maksun lopullisen määrän määrääminen jää laiminlyöntimaksun määräävän valvontaviranomaisen harkintaan.

Laiminlyöntimaksun määrää jätelain toimivaltainen valvontaviranomainen joita ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, ELY-keskus, tuottajavastuuta koskevissa asioissa Pirkanmaan ELY-keskus sekä Suomen ympäristökeskus. Maksun määräämismenettely määräytyy sen mukaan, mistä 131 §:ssä tarkoitettu laiminlyönnistä on kysymys.

Edellä mainitussa raportissa selvitettiin myös kokemuksia hallinnollisen seuraamuksen määräämisen menettelystä. Keskeisimmäksi ongelmaksi koettiin menettelyn monivaiheisuus. Monivaiheisuus aiheuttaa mm. näyttöongelmia laiminlyönnin jatkumisesta. Yhteenvedona raportissa todetaan jätelain mukaisen laiminlyöntimaksun osalta, ettei se ole saavuttanut niitä tavoitteita, joita sille asetettiin.

Luku 3.2

Sellaiset tilanteet, että hallinnollisen sanktion kohteena oleva teko tai laiminlyönti saattaisi täyttää myös rikoslaisissa tai muussa laissa säädetyn rikoksen tunnusmerkistön, on pyritty eliminoimaan. Laiminlyöntimaksun säätämisen yhteydessä soveltamisen piirissä olevat rikkeet poistettiin samalla jätelain rangaistussäännöksen soveltamisalasta. Samasta teosta ei näin ollen voinut seurata sekä laiminlyöntimaksua että sakkoa. Vastaavasti vuonna 2014 laiminlyöntimaksun piiristä poistettiin tiettyjä teonkuvauksia, jotka ympäristörikosdirektiivin mukaan tuli olla rikoksena rangaistavia.

Kaksoisrangaistavuuden kieltoa ei voida pitää erityisen ongelmallisena. Laiminlyöntimaksun soveltamisalan rikkomukset ovat sellaisia, että ne eivät täytä rikoslain ympäristön turmelemisen tunnusmerkistöön sisältyvää vaarantamiselementtiä ("on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumisen vaaraa"). Kysymys ei siis välttämättä ole samasta teosta. Maksua ei voida määrätä sille, joka on tuomittu samaa asiaa koskevasta rikkomuksesta tai jos asia on vireillä esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa

Luku 3.3

Ympäristöministeriön tiedossa ei ole kohdan 3.3. kysymyksissä mainittuja ongelmatilanteita.

Öljypäästömaksu

1.1.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 3 luvun mukainen hallinnollinen öljypäästömaksu otettiin käyttöön vuonna 2006 laissa aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä (300/1979). Alusjätelainsäädännön kokonaisuudistuksessa öljypäästömaksua koskevat säännökset säilyivät lähtökohtaisesti ennallaan.

1.2.

Uudistuksen tavoitteena oli tehostaa öljypäästökiiellon noudattamista ja kiellon yleistä vaikuttavuutta rangaistusluonteisella taloudellisella seuraamuksella, joka määrätään mahdollisimman yksinkertaisessa, nopeassa ja tehokkaassa menettelyssä, jossa oikeusturvaseikat otetaan asianmukaisesti huomioon. Järjestelmän oli tarkoitus olla rikosoikeudellista järjestelmää yksinkertaisempi siten, että esitutinnan toimittaminen ja haastaminen rikosoikeudenkäyntiin jäivät pois ja öljypäästön toteamisen ja näytön hankkimisen jälkeen oli riittävä varata maksuvelvolliselle tilaisuus tulla kuulluksi.

luku 2

Maksuvelvollisuuden perusteena on objektiivinen vastuu. Maksun määrääminen edellyttää objektiivista näyttöä siitä, että päästö on peräisin tietyltä alukselta. Öljymaksun kohde voi olla luonnollinen tai oikeushenkilö.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 3 luvun 3 §:ään sisältyy säännös maksun kohtuullistamisperusteista. Maksusta voidaan vapauttaa tai sitä alentaa, jos maksuvelvollinen osoittaa, että maksun määrääminen olisi ilmeisen kohtuutonta vastaavan hätä- tai onnettomuustilanteen tai rinnastettavan syyn vuoksi.

Hallinnollinen sanktio on sakkorangaistusta korkeampi ennaltaehkäisemistarkoituksessa.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 2 luvun 1 §:n mukaan mineraaliöljyn tai öljypitoisen seoksen päästäminen aluevesiin tai Suomen talousvyöhykkeelle on kielletty. Rajavartiolaitos määrää öljypäästömaksun, ellei kyse ole sekä määrältään että muilta ympäristöön kohdistuvilta vaikutuksiltaan vähäisestä päästöstä.

Rajavartiolaitokselta saadun tiedon mukaan kokemukset öljypäästömaksua koskevasta järjestelmästä ovat myönteiset.

3.2

Öljypäästöjen osalta hallinnollinen ja rikosoikeudellinen järjestelmä ovat rinnakkaisia siten että rikosoikeudellisen järjestelmän ensisijaisuutta korostettiin hallituksen esityksessä (HE 77/2006).

Tarkemmin öljypäästömaksua ja sen käytöstä saatuja kokemuksia käsitellään aiemmin mainitun raportin luvuissa 3.4.3 ja 3.4.4.

4.2. (yleisesti ympäristölainsäädännön osalta)

Ympäristölainsäädännön osalta todettakoon myös, että hallintomenettelyssä määrättävien hallinnollisten sanktioiden ja rikosprosessissa määrättävien rangaistusten välimaastoon sijoittuvat tuomioistuinmenettelyssä määrättävät hallinnollisuonteiset seuraamukset kuten luonnonsuojelulain 59 §:n menettämisseuraamus (rikoksen kohteen menettäminen valtiolle ja rauhoitetun lajin arvon menettäminen valtiolle).

Hallinnollisten ohjauskeinojen kehittämisessä on noussut esille myös ympäristölainsäädännön osalta mahdollisuus kehittää rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia, joilla voitaisiin korvata joltain osin voimassa olevaan ympäristölainsäädäntöön perustuvat rikosprosessissa määrättävät rangaistukset rikkomuksista. On hyvä, että oikeusministeriön johdolla on laadittu katsaus ja lausuntopalautteen jälkeen pohditaan yleissääntelyn tarpeellisuutta. Ympäristöministeriö pitää tarpeellisena yleisten periaatteiden ja reunaehtojen määrittelyä rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten käytölle. Tätä kautta luodaan yhdenmukaisuutta eri hallinnonalojen valmistelutyölle. Varsinkin ympäristöasioissa yhtymäkohtia muiden hallinnonalojen sääntelyyn hallinnollisten sanktioiden osalta voi tulla esille käytännön tilanteissa. Alan lainsäädännön valmistelussa on myös hyödyksi tiedot siitä, miltä osin kokemukset hallinnollisten sanktioiden käytöstä ovat onnistuneita ja miltä osin hallinnollinen sanktio ohjauskeinona ei ole toiminut alkuperäisen tavoitteen mukaisesti.

Asuntolainsäädäntö

Luku 1.1

Valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevaan tukilainsäädäntöön sisältyy useita säännöksiä hallinnollisista seuraamuksista. Näitä seuraamuksia voidaan kohdistaa tuen saajina oleviin

oikeushenkilöihin eli valtion tukemien asuntojen omistajayhteisöihin, jos ne toimivat tukilainsäädännön vastaisesti. Seuraamuksia voivat määrätä tukien myöntämisestä ja tukilainsäädännön noudattamisen valvonnasta vastaavat viranomaiset eli Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA ja Valtiokonttori. Osa seuraamuksista on seuraamusmaksuja (laki vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta (574/2016) 25 § ja laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksestä (856/2008) 16 §), osassa taas viranomaisen voi määräaikaista kieltää tuensaajayhteisöä perimästä vuokrissa korkoa yhteisön omarahoitussuudelle tai tulouttamasta harjoitetusta toiminnasta tuottoa yhteisön omistajille (laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta (604/2001) 13 d ja 26 §, aravalaki (1189/1993) 15 c § ja aravarajoituslaki (1190/1993) 7 d §) tai periä korvausta asuntojen säännösten vastaisesta käytöstä (aravarajoituslaki 6 §). Lisäksi tuensaajayhteisölle maksettava tuki voidaan lakkauttaa ja jo maksettu tuki periä takaisin (laki vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta 27 §, aravalaki 37 §, aravarajoituslaki 19 §, laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta 37 § ja laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi (1281/2004) 12 §). Asuntosäästöpalkkiojärjestelmässä (ASP) luonnolliselle henkilölle myönnetty korkotuettu laina voidaan lakkauttaa ja lainansaaja velvoittaa suorittamaan valtiolle takaisin enintään viisinkertaisena korkotuki, jonka valtio on lainasta maksanut (laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta (639/1982) 11 §).

Edellä mainituista hallinnollisista seuraamuksista eniten rangaistusluonteisia ovat seuraamusmaksut, määräaikaisten kieltä vuokrissa korkoa tuensaajayhteisön omarahoitussuudelle tai tulouttaa tuottoa yhteisön omistajille sekä mahdollisuus vaatia korvausta asuntojen säännösten vastaisesta käytöstä ja velvoittaa ASP-lainansaaja palauttamaan saamansa korkotuki enintään viisinkertaisena takaisin valtiolle. Näillä seuraamuksilla pyritään sekä ennaltaehkäiseviin että rangaistuksellisiin päämääriin. Samalla ne ovat myös uhkasakon kaltaisia, koska niillä pyritään saamaan säännösten vastaisesti toimiva tuensaajayhteisö korjaamaan menettelyään. Useimmissa tapauksissa seuraamus määrätään vain siksi ajaksi, kun tuensaajayhteisö toimii säännösten vastaisesti. Siksi näitä seuraamuksia ei voitane pitää puhtaasti rangaistusluonteisina hallinnollisina seuraamuksina. Ainoastaan ASP-lainansaajan velvoittaminen palauttamaan saamansa korkotuki takaisin enintään viisinkertaisena on selkeästi vain rangaistusluonteinen. Muita edellä mainituista seuraamuksista eli tuensaajalle myönnetyn tuen lakkauttamista ja (yksinkertaista) takaisinperintää ei sen sijaan liene pidettävä miltään osin rangaistusluonteisina seuraamuksina vaan lähinnä perusteettoman edun palautuksena.

Samassa hallintoasiassa tuensaajayhteisölle voidaan periaatteessa määrätä useampi edellä kuvattu seuraamus: esim. laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta on rakennettu siten, että jos yhteisö ei noudata viranomaisen antamaa käsky- tai kieltopäätöstä, viranomaisen voi ensin tehostaa päätöstään hallinnollisilla (osin rangaistusluonteisilla) seuraamuksilla (13 d ja 26 §) ja jos yhteisö ei edelleenkään korjaa menettelyään, lopettaa tuen maksamisen ja periä jo maksetun tuen takaisin (37 §).

Luku 1.2

Valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevaa tukilainsäädäntöä rikottaessa kyseeseen tulevat rikoslain mukaiset rikosnimikkeet voisivat lähinnä olla avustuspetos ja avustusrikkomus. Niiden soveltaminen on kuitenkin mahdollista vain hyvin harvoissa tilanteissa, lähinnä kun voidaan (jälkikäteen) osoittaa, että esim. tuensaajayhteisön johtoon kuuluva henkilö

on omalla tahallisella toiminnallaan rikkonut tukilainsäädännön vaatimuksia. Näin ollen rikosoikeudelliset seuraamukset eivät ole riittäviä takaamaan tukilainsäädännön noudattamista, vaan tarvitaan myös rangaistus- ja uhkasakkoluonteisia hallinnollisia seuraamuksia. Lisäksi valtion tukema asuntotuotanto kuuluu EU-oikeuden valtioneuvoston alaisuuteen, joten myös EU-oikeus edellyttää tukilainsäädännön noudattamisen tehokasta valvontaa (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtioneuvoston annettu komission päätös 2012/21/EU, EUVL L7/2012). Valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevassa tukilainsäädännössä on otettu huomioon oikeusturvanäkökohdat hallinnollisia seuraamuksia määrättäessä: edellä luetelluissa laeissa on mm. säädetty sanktion määräämisen edellytykset, sanktion suuruuden yläraja, suhteellisuusperiaatteen noudattaminen sanktiota määrättäessä sekä oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus sanktiopäätöksestä.

Luku 2

Valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevaa tukilainsäädäntöä rikottaessa hallinnollisten seuraamusten määrääminen on aina asianomaisten viranomaisten (ARA tai Valtiokonttori) harkinnassa. Käytännössä tällaisia seuraamuksia määrätään tuensaajayhteisöille vain harvoin. Seuraamuksia voidaan määrätä vain oikeushenkilöille, ja jos rikkomus on vähäinen, seuraamus voidaan jättää määräämättä tai sitä voidaan alentaa. Poikkeuksena on ASP-lainansaaaja koskeva seuraamus, jonka kohteena ovat luonnolliset henkilöt. Tiedossamme ei kuitenkaan ole, että tätä sanktiota olisi koskaan käytetty. Sanktioluonteisen hallintoasian selvittäminen käynnistyy yleensä viranomaisen suorittaman valvonnan seurauksena.

Luku 3.2

Valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevan tukilainsäädännön rikkominen saattaa täyttää myös rikoksen tunnusmerkistön (ks. edellä). Käytännössä tällaisessa tilanteessa on noudatettu vain rikosoikeudellisia seuraamuksia: Kun tuensaajayhteisön johtoon kuuluvaa henkilöä syytettiin tukilainsäädännön rikkomisesta rikosprosessissa, tuensaajana olleelle oikeushenkilölle ei määrätty tästä toiminnasta hallinnollisia seuraamuksia. Seuraamukset kohdistuivat siis vain yhteisön johdossa olleeseen luonnolliseen henkilöön, ja seuraamukset olivat rikosoikeudellisia, eivät hallinnollisia. Tuensaajayhteisölle voidaan samassa hallintoasiassa periaatteessa määrätä useampi hallinnollinen seuraamus samasta toiminnasta (esim. ensin kieltää yhteisöä tulouttamasta harjoittamastaan toiminnasta tuottoa yhteisön omistajille ja jos yhteisö ei tästä huolimatta korjaa menettelyään, periä maksettu tuki takaisin); tosin kuten muistioloannoksessa todetaan, tuen takaisinperintää ei yleensä pidetä rangaistusluonteisena seuraamuksena. Emme näe kaksoisrangaistavuuden kieltoa ongelmallisena tällä toimialalla.

Luku 3.3

Valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevan tukilainsäädännön osalta emme näe ongelmia itsekriminointisuojaissa, syyttömyysolettaman tulkinnessa tai todistustaakan jakautumisessa.

Luku 4

Valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevassa tukilainsäädännössä yleissääntelyä suurempi tarve olisi hallinnollisten sanktioiden sääntelyperiaatteista laadittavalle ohjeistukselle lainvalmistelun tueksi. Erityislainsäädännön tarve tulee joka tapauksessa säilymään mahdollisesta yleissääntelystä huolimatta. Koska eri toimi- ja hallinnonalojen lainsäädäntö poikkeaa niin monilla tavoin toisistaan, mahdollisesti laadittavasta yleissääntelystä tulisi todennäköisesti niin yleispiirteistä, että sen käytännön merkitys voisi jäädä vähäiseksi. Lainvalmistelun tueksi laadittavat yleiset periaatteet hallinnollisten sanktioiden sääntelystä voisivat tuottaa yleissääntelyä parempia tuloksia esim. eri hallinnonalojen lainsäädännön yhtenäistämässä ja oikeusturvanäkökohtien huomioon ottamisessa. Jos yleissääntelyn laatimista kuitenkin pidetään tarpeellisena, muistioloituksen sivulla 26 luetellut asiat, joita sääntelyyn voitaisiin sisällyttää, vaikuttavat perustelluilta.

Lopuksi

Pohdittaessa hallinnollisten sanktioiden soveltamisalan laajentamista uusien asiaryhmiin on tärkeää arvioida muutoksen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia eri osapuolten kannalta. Jos siirrytään rikosprosessissa määrättävistä rangaistussanktioista hallintomenettelyssä määrättäviin rangaistusluonteisiin hallinnollisiin sanktioihin, on sillä oletettavasti vaikutusta hallintoviranomaisten työmäärään.

Kansliapäällikön sijainen,
ylivohtaja

Helena Säteri

Lainsäädäntöjohtaja

Riitta Rönn